

'WE MOETEN HET SAMEN EN ZELF DOEN'

Een samenwerking voor en door mensen en het versterken van de lokale gemeenschap.

Dat is het uitgangspunt van ECLoZ | **om**, een energiecoöperatie in het Brabantse Loon op Zand. Met drie zonneprojecten, deelname aan een windpark en verschillende initiatieven om inwoners van de gemeente te helpen verduurzamen, hopen de vrijwilligers van ECLoZ | **om** in 2045 van Loon op Zand een energieneutrale gemeente te maken.

Tekst: Sabien Froger Foto's: Stef Mennens, ECLoZ | om, Shutterstock

In de Brabantse gemeente Loon op Zand wonen ongeveer 24.000 mensen, verdeeld over de drie dorpen Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer. Naast de magische wereld van de Efteling en de prachtige natuur van de Loonse en Drunense Duinen, is er nog iets bijzonders aan de hand in deze gemeente. Hier woont namelijk een groep gedreven mensen die hun omgeving naar een groenere toekomst wil brengen met schone energie. Deze mensen hebben zich verenigd in de Energiecoöperatie Loon op Zand, bekend onder de naam ECLoZ | om. Inmiddels zijn ongeveer 475 mensen lid van deze coöperatie.

VOOR EN DOOR MENSEN

Een van de oprichters van ECLoZ | om is Bert Branderhorst. "Ik was al sinds 2013 betrokken bij de beweging die heeft geleid tot de oprichting van de energiecoöperatie. Het initiatief hiervoor kwam vanuit de stichting Wereldgemeente Loon op Zand. In 2014 organiseerden we een werkgroep om de UN Global Goals onder de aandacht te brengen bij de inwoners van onze gemeente. We wilden ook mensen die daar al in geïnteresseerd waren, samenbrengen. We besloten om een coöperatie te starten, met als doel om in 2045 de gemeente Loon op Zand te hebben omgevormd tot een klimaatneutrale gemeente." Om dat doel te bereiken, zijn er veel enthousiaste gelijkgestemden nodig. Zoals Nanny Verheijen. "Ik ben al langer actief in organisaties en initiatieven op het gebied van duurzaamheid. Sinds 2019 ben ik bestuurslid binnen het energiecollectief. Mijn belangrijkste taak is het regelen van de communicatie en de pr van de organisatie. Zo verstuur ik een nieuwsbrief, houd ik de website bij, zorg ik voor perspubliciteit en plaats ik berichten op social media. Zo bereiken we zoveel mogelijk mensen om zich bij ons en ons doel aan te sluiten." In dat doel staat volgens Bert één ding altijd centraal: "We zijn een samenwerking van mensen, voor mensen en ook door mensen. We werken echt vanuit de basis van de samenleving. We moeten gezamenlijk en als

Een lokale boer stelde zijn dak beschikbaar voor het eerste zonneproject.

burgers het initiatief in eigen hand nemen. We willen de gemeenschap versterken en dat doe je onder andere door te zorgen voor een goede en betaalbare energievoorziening. We willen eigenlijk de gemeenschap zelfredzaam maken, en niet meer afhankelijk zijn van vervuilende energiebronnen vanuit verre landen." Nanny vult aan: "Ik zeg ook altijd als ik mensen wil overtuigen om lid te worden, dat als we een brede beweging zijn met veel leden, we ook veel meer invloed hebben naar overheden en andere organisaties toe. We moeten het samen doen, dan kunnen we veel meer bereiken."

ADVIES

In de gemeente Loon op Zand zet ECLoZ | om zich op verschillende manieren in om de inwo-

ners te helpen om hun huis te verduurzamen. Dit doen ze bijvoorbeeld met energiecoaches, energiefixers en het aanbieden van warmtefoto's van woningen. Bert: "De energiecoaches helpen mensen om meer inzicht te krijgen in waar de besparingsmogelijkheden in de woning liggen. Vaak helpt het om mensen echt een duidelijk beeld te geven waarmee ze zien waar er warmte en dus energie uit het huis 'lekt'. Dat doen we met een warmtebeeld, wat je kunt maken als de binnen- en buitentemperatuur meer dan 10 graden verschilt. Vaak zijn mensen dan meer geneigd om hun huis beter te isoleren, want ze zien wat ze verspillen." Ook bij het installeren van energiebesparende maatregelen kan de coöperatie helpen, vertelt Nanny. "De energiefixers gaan met een

Nanny probeert zoveel mogelijk mensen te enthousiasmeren voor de coöperatie.

Bert is een van de oprichters van de coöperatie in Loon op Zand.

Het zonnepark bevordert ook de biodiversiteit.

klusbakfiets bij mensen langs om bijvoorbeeld radiatorfolie of tochtstrips aan te brengen. Uiteindelijk zorgen dit soort maatregelen ervoor dat mensen gaan zien 'hé het werkt, ik leef comfortabeler en ik zie het op mijn energierekening terug'."

OPWEKKING

Naast het geven van bespaaradvies, wekt de coöperatie zijn eigen stroom op. Deze lokale, groen opgewekte elektriciteit bieden ze aan via **om** | nieuwe energie. Die energie komt van verschillende projecten die in en om Loon op Zand zijn geïnstalleerd. Bert: "We willen naar energie van dichtbij, in plaats van energie die uit verre landen komt. Daarom nemen wij samen met een tiental andere lokale energiecoöperaties deel aan het windpark Spinderwind. Dit park bestaat uit vier windmolens die op het terrein

van afvalverwerker Attero, de waterzuivering van Waterschap de Dommel en gemeente Tilburg, sinds 2020 genoeg stroom opwekken voor 7500 huishoudens. Als 11 energiecoöperaties zijn we samen 50% eigenaar van Spinderwind met deze windmolens. Zo vullen we de 50% burgerparticipatie van het Klimaatakkoord in."

Ook zonne-energie is een focuspunt van de coöperatie, vertelt Bert. "Dit begon bij het laag hangend fruit, als ik het zo mag noemen: de zonnepanelen op eigen dak. Daarbij adviseerden we mensen over het leggen van zonnepanelen op hun huis." Ook heeft de coöperatie zonnepanelen gelegd op een veestal en een gemeentelijke sporthal. "Dit is twee jaar geleden uitgebreid met een eigen zonnepark op een voormalig vloeiveld, dat heet BurgerZonnepark Vloeivelden. Op dit veld werd vroeger onder

andere het afvalwater van de leerlooierijen uit de omgeving geloosd. Hierbij werd chroom 3 gebruikt dat in de bodem van de vloeivelden achterbleef en deze heeft vervuild. Toen hier uiteindelijk mee gestopt werd, was het gebied zelf niet meer te gebruiken voor bijvoorbeeld landbouw. Dus met dat land gebeurde verder helemaal niets, wat natuurlijk zonde is." Toen kwam de coöperatie op een idee: dit kon wel eens de perfecte locatie zijn voor een eigen zonnepark.

Na vier jaar wachten op een definitieve toezegging van de gemeente, het aanvragen van de vergunningen en een aanvraag voor de aansluiting op het net, werd het park in 2023 geopend. "We hebben voor de realisatie samengewerkt met een professionele partij. Zij moesten eerst wel even wennen aan het feit dat we een stel burgers waren die zich gingen bemoeien met zulke dingen. Maar zij zagen uiteindelijk in dat burgerparticipatie steeds groter wordt, en dat ze er volgens het Klimaatakkoord ook echt rekening mee moeten gaan houden. En die samenwerking is heel goed verlopen, we zijn echt partners geworden. Samen hebben we gezorgd dat het zonnepark zo goed mogelijk ingebed is in de omgeving. We wilden het opwekken van duurzame energie zo goed mogelijk samen laten gaan met het behouden en bevorderen van de biodiversiteit." Om dit te bereiken, is er rekening gehouden met de dassen die in de omgeving leven. "Er is een speciaal klaverrijk grasmengsel gezaaid voor de dassen. En we hebben bes- en vrucht-dragende struiken geplant. Het is echt een rustig gebied geworden waar de natuur weer haar gang kan gaan."

UITDAGINGEN

De coöperatie heeft dus veel projecten en bereikte doelen waar ze met trots op terug kijken. Toch is er altijd ruimte voor verbetering en zijn er uitdagingen, benadrukt Nanny. "We willen natuurlijk nog veel meer mensen bereiken. Maar veel mensen hebben een druk leven en hebben niet de tijd of zin om zich echt in te zetten voor de coöperatie. Daarom kun je ook alleen klant worden, waardoor je de coöperatie wel steunt. Ook proberen we van onze vrijwilligers echte ambassadeurs te maken die anderen gaan overtuigen. Je moet blijven communiceren wat je doet, dan trek je hopelijk nieuwe mensen aan." Bert vult aan: "We zijn nu ook aan het bedenken hoe we de gemeenschap nog meer kunnen betrekken, bijvoorbeeld door niet per huis te kijken maar per straat of pleintje. Hoe kunnen we er samen voor zorgen dat de hele straat energiezuiniger en groener wordt? Als je zo'n hele wijk mee kan krijgen, is dat natuurlijk heel mooi."

OVER OM | NIEUWE ENERGIE

ECLoZ | om maakt deel uit van het landelijke energiecollectief zonder winstoogmerk **om** | nieuwe energie. De coöperaties binnen dit collectief wekken op een duurzame manier lokaal stroom op met wind- en zonne-energie. Buurtbewoners kunnen participeren door aandelen te kopen in een lokale windturbine of zonneproject. Over hun investering ontvangen ze rendement en de energie is vervolgens weer af te nemen bij **om** | nieuwe energie. Je kunt hier ook gewoon een energiecontract afsluiten, net als bij elke andere energieleverancier in Nederland. Je hoeft hiervoor geen deelnemer te zijn in een lokaal energieproject. Andersom zijn deelnemers in een lokaal energieproject vrij om een energieleverancier te kiezen. **om** | nieuwe energie garandeert dat al hun elektriciteit lokaal in Nederland en 100% duurzaam is opgewekt. Op de website samenom.nl vind je een lijst van aangesloten lokale energiecoöperaties, waar jij jouw energie kunt afnemen.